

qu' ha sigut molt ben *acullert* per tothom», carta del baix-empordanès Salvador Albert, 1910; *capellà acollit*, DAG.

Acullent n'és participi actiu: «no-t saps si serà --- tu amant o airant, si bé *acuylent* los teus, si trista o alegre», Eiximenis (*Dones*, cap. 31, fº 29v1.16, que he suposat prosificació d'un vers: «si bé *acuylent* o-ls teus airant», *EntreDL* I, 210); altre ex. d'Eiximenis, DAG.; *acollença* (*Lansalot*, DAG.); *acull*, Masdovelles (DAG.). *Desacollir*. *Acolliment*: «dementre que eren en lo consistori ab los cardenals --- vench lo bisbe Blanquerna entre ells; gran fo *l'aculliment* qui fo entre ells ---», Lluïl (*Blanq.*, NCL. II, 131.24).

Encollir, poc vividor en cat., i generalment en romànic, fora del cast. *encoger*¹ i port. *encolber*; algun cop en català antic o dialectal: sembla significar 'atacar (parlant d'una malaltia)' en algun text del S. xv com la *Manescalía* p. p. el P. Batllori: «e sia cubert ab manta grossa de lana, per ço com no pusqua ésser refredat per rahó de la fredor de les herbes; e per tal que no pusqua alguna malaltia *encullir* lo cavall, sia en hivern abeurat una vegada lo dia solament» (*AORBB* v, 208), passat que tingués un ús més pregnant amb el valor de 'fer-li arronsar les extremitats' (cf. els exs. mèdics que en dóna *AlcM*, també en el S. xv, i que no foren incompatibles, ells, ni aquest, amb la idea d'un tecnicisme veterinari d'influència cast.-port.); *encubit* apareix també en el menorquí JVVivó (1715-80), Camps Merc. (*Folkl. Men.* I, 212).

Escollir [c. 1460, JRoig, *Spill*: «d'ella és la roba / que Déu vestí: / d'est *escollí* / nostre remey / mare del Rey / ---», v. 10844]: mot molt rar a l'Edat Mitjana, i no general avui, en què segueix dient-se més aviat *triar* en tot el Princ. i *llestar* (amb caràcter preferent, potser únic) en rossellonès; tanmateix *escollir* és també actualment d'ús més o menys general a les Illes, el Princ. i sobretot en valencià (on *triar* no s'usa si no és en alguna acc. especialíssima, de triatge de productes agrícoles).²

Escollir en romànic solament apareix en les llengües hispàniques, o sigui en el portuguès *escolher* i el cast. *escoger* [S. XII], i possiblement no ha estat sempre del tot estrany a la llengua d'oc; res d'això no es documenta en llatí, ni clàssic ni popular, no obstant es tracta d'una creació que segurament ja remunta a l'Antiguitat, almenys en una part del llatí vulgar, si tenim en compte la forma com s'hagué de crear: en llatí antic *LEGERE* era 'collir, agafar' i d'ací es formava, amb el preverbi *EX-*, *ELIGÈRE*, però en antiquar-se ben aviat *LEGERE* en aquells sentits primaris i ser substituït per *COLLIGERE* en gran part de les seves accs., era natural que *ELIGERE* 'triar, escollir', també flaquegés, i que sobre el seu vencedor, *COLLIGERE*, es forges un nou **EXCOLLIGERE*: d'on el nou mot hispànic per a la idea expressada per *ELIGERE*.

Que **EXCOLLIGERE* no fou del tot aliè a l'oc. sembla deduir-se d'*escuelh* «sorte, espècie; maniere d'agir, conduite» (*PDPF*), com creu Spitzer, que el pren com una creació paral·lela al cast. *discreción* (en tant que abstracte paral·lel de *discerniment* de *discernere* 'des-

triar') acceptant per al mot occità la definició «avis, sens, jugement, intelligence, habileté, talent, génie», Spitzer, *NphMgn.* xxiii, 85-7; aquest substantiu occità té un reflex català només comarcal (que ja veié Spitzer) en maestr. *escull* «llustre, esclator de la persona o de la roba» (Ga. Girona), a Pena-roja 'bon aspecte d'una persona' (*BDC* ix, 70), 'frondositat d'arbres i plantes' a Benassal (*AlcM*).³ *Escollit*. *Escollida*. *Escolliment*.

Recollir [1237; a. 1284: «si alcú *recullirà* jogadors per jugar en sa casa --- pac 10 sous», doc. ross., RLR IV, 361], ací amb el sentit de 'donar alberg' que és freqüent en la llengua antiga i ha restat molt robust en el llenguatge popular fins avui; d'altres que sempre ho foren, entorn de la idea de 'arregar, aplegar', són del llenguatge cultivat i del popular alhora;⁴ però potser més d'aquell que d'aquest fou aplicació especial l'acc., vivíssima a l'E. Mj., *recollir-se* 'embarcar-se' (com és natural vist que *embarcar-se* no s'usa o a penes s'usa en la llengua antiga): «tantost se devia ell e ella *recollir*, que ja eren totes coses *recollites*», Muntaner (§ 264, Casac. VII, 49.31); *Llegendes Rim. Sev.*, 725, 734; *recúyler* en un text que sembla lullià de 1309, Finke (*Acta Ar.* III, 216, 217), també en Jaume I i en el *Tirant*: «partint de la sua ciutat de Varoïc, *recollis* en una nau, e navegant ab prosper vent --- arribà ---» (§ 4, Riç., p. 17); notem encara l'acc. de *recollir-se* 'retirar-se en un lloc defensat, en temps de guerra' [Desclot]; «algun, qui són de *reculeta* del loch de Prats se-n hanaven *recullir* a Pugcerdà», a. 1369 (Alart, *InoLC*).

Pel que fa al substantiu derivat *reculleta*, aquesta acc. és una d'aquelles en què més es desenrotlla, car tenia caràcter obligatori retirar-se a la vila a què pertanyia un districte militar; els docs fixen, doncs, la zona que això comprenia: la *reculeta* de Vinçà en un doc. de 1364; la de Vilafranca de C., uns de 1374 i 1420; la de Ribes, un de 1369 (Alart, *l. c.*); cf. Brousse, *Cerd.*, 325; els habitants <de Tuïr> d'ara endavant no tindran altre lloc de *recullita* que la vila i castell de Perpinyà, a. 1560, i s'enviaven les *letres de recuyllita* «ordre de se retirar pour la défense», l'a. 1354 (Desplanque, *Arch. de Tbuir*, 56a, 81b); *AlcM* li atribueix per malentès una acc. inexistente. Això ens ha fornit, doncs, un seguit de nous exs. de l'antiga terminació participial en *-et, -eta*; i en part *-ita*, amb què apareixia també en les altres accs.: «la tenuïtat de la *recullita* de forments y altres grans en esta terra de Rosselló», a. 1591 (RLR LV, 88).

Recolliment [1533; Nebr.]. *Recollidor*. Notem que en cast. *recoger* assumeix moltes de les accs. del nostre *collir*, i que és un abús en català, i un castellanisme gravíssim (d'aparició recent) imitar-ho usant-hi el nostre *recollir*: no és lícit, p. ex., dir altra cosa que «va *collir* el guant que li havia caigut», «*collir* branques per fer la foguera», «li va *collir* les monedes perdudes», etc. Un *recollit* m. peça de vestir: «la nora del Sr. Sampons i Lluer, que s'havia etzibat un enfarfec verd i groc de farbalans i *recollits*, amb un polisson com un tabernacle», Coromines (*Pigmalió*, cap. 13,